

І. Д. Зверєва, Т. Г. Веретенко та ін. : – К. : Академвидав, 2013. – С. 197–209.

2. Концепція Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року : схвалено Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 р. № 728-р.

3. Якименко С. І. Психолого-педагогічні засади виявлення та подолання насилля у підлітковому середовищі : навчально-методичний посібник / С. І. Якименко, І. А. Хозраткулова. – К. : Видавничий дім «Слово», 2015. – 232 с.

**Тесленко Катерина,**

студентка 1 курсу магістратури

факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Наук. керівник **Н.М. Захарова,**

к.пед.н, доцент (БДПУ)

### **ФУНКЦІОНУВАННЯ МОБІЛЬНОЇ ЛЕКТЕКИ В УМОВАХ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ**

**Актуальність:**Сьогодні Україна йде шляхом незалежного та демократичного напрямку розвитку суспільства. Разом з визнанням нашою державою у 1991 році Конвенції ООН «Про права дитини», де зазначено, що усі діти мають право на освіту, і, як наслідок цього, право на прогрес, посилилася увага до соціалізації й доступності освіти для дітей з особливими потребами. Проблема соціалізації й освіти дітей з особливими потребами в сільській місцевості виходить за межі суто освітянської галузі, адже заклад дошкільної освіти і школа на селі, зазвичай, сприймаються як осередки культури та гарантії розвитку громади. Проте, через демографічні тенденції в сільській місцевості відбувається процес скорочення мережі дошкільних закладів, закладів загальної освіти. Потрібно також визнати, що організація адресної соціальної допомоги дітям з особливими потребами практично знаходиться на низькому рівні. А відтак, особливістю соціальної роботи в сільській територіальній громаді є активізація мобільних служб та громадян, стимулювання їх до різних ініціатив, насамперед до участі у визначенні й вирішенні на локальному рівні проблем дітей та сім'ї, яка виховує дитину з особливими потребами.

**Ступінь досліджуваності проблеми:** у вітчизняних наукових дослідженнях питаннями роботи в громаді, як складовій діяльності соціального педагога та соціального працівника, присвячено окремі праці Т.Алексєєнко, О. Безпалько, І. Зверєвої, А. Капської, Т. Семигіної, В. Сидорова [1,3]. Проблема життєдіяльності дітей з функціональними обмеженнями є також предметом дослідження фахівців: І. Зверєва розглядала складнощі процесу інтеграції та соціалізації дітей з особливостями розвитку; А. Капська пропонує технології роботи з даною категорією; Н. Захарова – особливості впровадження інклюзивної освіти в систему дошкільної освіти, розвиток служб ранньої допомоги [2].

**Мета дослідження** – теоретично обґрунтувати та розробити модель

мобільної лекотеки як форми ранньої інтеграції дитини з особливими потребами в умовах сільської територіальної громади.

**Методи:** теоретичний аналіз наукових джерел, Інтернет-ресурсів, спостереження, бесіда, аналіз практичної діяльності, педагогічний експеримент, традиційні та інтерактивні методи соціальної реабілітації (хайскоуп, son-rise, floortime), узагальнення.

**Сутність дослідження:** соціальні проблеми на селі мають більш гострий характер, а ресурсів для їх вирішення в практиці діяльності соціальних служб та самої сільської громади виявляється набагато менше. Віддаленість від районного центру, проблеми бездоріжжя, відсутності транспортних засобів, професійно підготовлених соціальних працівників, соціальних педагогів за місцем проживання дітей з особливими потребами спонукали нас до розробки моделі мобільної лекотеки як форми ранньої соціальної інтеграції, як проміжної ланки перед вступом дитини до відповідного закладу освіти.

**Метою мобільної лекотеки** є створення сприятливих умов для соціального розвитку особистості дитини; забезпечення соціального та психолого-педагогічного супроводу дітей віком від 3 до 6 років з порушеннями розвитку та соціалізації; формування передумов соціальної поведінки, навчальної діяльності та надання психолого-педагогічної допомоги батькам.

**Завдання мобільної лекотеки:** розвиток комунікативних навичок дитини; формування навичок соціального орієнтування, самообслуговування; допомога в соціально-особистісному розвитку дитини.

**Етапи розробки та функціонування мобільної лекотеки:**

**Етап I. Організаційний** – передбачає прийняття рішення сільською радою про створення мобільної форми соціальної допомоги дітям з особливими потребами; інформування населення, особливо сімей, які виховують дитину з особливими потребами, про роботу мобільної лекотеки, її завдання; соціальне картографування як спосіб визначення соціально-просторового розподілу й динаміки дитячого контингенту.

**Етап II. Діагностичний** – первинне діагностичне обстеження дитини; ідентифікація проблем та потреб дитини й родини; з'ясування специфіки розвитку; первинне визначення форм та напрямів роботи з сім'єю.

**Етап III. Розробка плану дій, спрямованих на впровадження мобільної допомоги** – передбачає узгодження договору про співпрацю з родиною; складання розкладу відвідування на дому й проведення занять з дитиною; визначення змісту ІПР; узгодження дій з батьками; проміжний моніторинг, корекція плану дій при потребі.

**Етап IV. Визначення ресурсів:** транспортний засіб, облаштування ігрового простору; діагностичні кейси; ігровий, методичний матеріали.

**Етап V. Впровадження плану дій**– виконання індивідуальної програми розвитку дитини (ІПР); моніторинг, оцінка результатів; самоаналіз.

**Основні висновки:** сучасне реформування села в контексті децентралізації влади та здатність громади розпоряджатися власними

ресурсами задля благополуччя членів своєї общини створюють перспективи активізації соціальної роботи на селі, вирішення соціальних проблем громади, у тому числі й дітей з особливими потребами та сімей, які виховують таку дитину. Створення альтернативних моделей соціальної та психолого-педагогічної підтримки осіб із особливими потребами, таких як мобільна лекотека, узгоджується із засадами демократичного суспільства – «суспільства для всіх» та сприятиме соціальній інтеграції дітей з особливими потребами в соціум.

#### **ЛІТЕРАТУРА**

1. Безпалько О.В. Соціальна робота в громаді: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 176 с.
2. Захарова Н.М. Соціально-педагогічна робота в закладі дошкільної освіти: інклюзивний аспект : навчальний посібник, 2-ге вид., перероб. і доповн. / Н.М. Захарова. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. – 176 с.
3. Семигіна Т.В. Робота в громаді: практика й політика. – К.: Видавничий дім "КМ Академія", 2004. – 180 с.

**Євгеній Шалупня,**

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти  
факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти  
Наук. керівник: **А. О. Тургенєва**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

#### **СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ОБДАРОВАНОЇ МОЛОДІ В СИСТЕМІ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**Актуальність.** Сучасне українське суспільство висуває кардинально нові вимоги до особистості, потребує розвитку її духовного, культурного та лідерського потенціалу. У цей час зростає попит на обдаровану особистість, яка вміє нестандартно мислити, наділена сильною волею, високим рівнем працездатності, особистісними вміннями та навичками, пов'язаними з ефективною комунікацією, організацією власної справи, створенням команди і вмінням працювати в ній [1]. Саме тому проблема лідерства, особливо молодіжного, набуває великого значення. Це регламентовано та визначено в основних нормативно-правових актах, а саме: Державній національній програмі "Освіта" (Україна XXI століття), Стратегії розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року, Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції виховання дітей та молоді в національній системі освіти, Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021, Концепції позашкільної освіти та ін.

**Ступінь досліджуваності проблеми.** Проблему виховання лідерів, формування соціально-активної особистості та створення умов для розвитку лідерських здібностей розглядали такі відомі науковці в галузі педагогіки і психології, як І. Бех, І. Іванов, А. Лутошкін, А. Макаренко, С. Мудрик, Л. Новикова, І. Підласий, В. Сухомлинський. Аналіз зарубіжної та вітчизняної соціально-психологічної літератури з проблем лідерства